

Väitösikkuna

Markku Sotara^a

Objektiivista ja subjektiivista hyvinvointia mittaamassa

Mikko Weckrothin väitöskirjaksi tarkoittaman tutkimuksen ytimessä on koetun hyvinvoinnin mittaaminen sekä hyvinvoinnin ja taloudellisen kehityksen välinen suhde. Erityisenä huomionkohteena on objektiivisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin kvantitatiivinen mittaaminen. Tutkimuksessa tarkastellaan hyvinvoinnin ja kehityksen yhteisvaihtelua erilaisten hyvinvointi- ja kehittyneisyysmittareiden avulla.

Analyyysi on juurrutettu ihmismaantieteen perinteeseen, mutta siinä hyödynnetään myös talousmaantiedettä, kulttuurintutkimusta, aluetaloustiedettä (spatial economics), sosiologiaa ja sosiaalipsykologiaa. Tutkimuksen aineisto rakentuu olemassa olevien aineistojen varaan. Se hyödyntää erityisesti subjektiivista hyvinvointia mittaavaa European Social Survey (ESS) kyselyaineistoa ja EUROSTAT:n taloudellisia indikaattoreita.

Tutkimuksen lähtökohta on kokonaisuutena hyvä. Aluetutkimuksessa on koetun hyvinvoinnin ja taloudellisen kehityksen välissä aukko, jota tämä tutkimus omalta osaltaan täyttää. Tutkimuskysymykset ovat:

- Miten objektiivisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin väliset suhteet avautuvat Euroopan alueilla?
- Missä määrin objektiivisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin välistä suhdetta on mahdollista selittää arvodissonanssin avulla?
- Miten makrotaloudelliset muutokset (suhteessa taloudelliseen taantumaan) heijastuvat hyvinvointiin?

Tutkimus rakentuu johdanto-/johtopäätösartikkelin ja neljän tutkimusartikkelin varaan. Kaikki artikkelit on julkaistu hyvissä kansainvälisissä julkaisuissa viime vuosina. Näin ollen niiden voi lähtökohtaisesti arvioida edustavan jo kertaalleen arvioitua tuoretta tieteellistä tietoa. Toinen huomionarvoinen seikka on, että kaikki artikkelit ovat yhteisjulkaisuja.

Mikko Weckrothin väitöskirjaksi tarkoittama kokonaisuus ottaa askeleen kohti luonnon- ja lääketieteissä yleistä käytäntöä, jossa opinnäytetyö syntyy laajemman ryhmätyön yhtenä tuotoksena muiden tuotosten joukossa. Yhteiskuntatieteissä ja maantieteessä ryhmässä työskentely on nopeasti yleistymässä, ja sen voisi olettaa yleistyvän edelleen aidon ryhmätyön merkityksen korostuessa entisestään myös näillä tieteenaloilla.

Weckrothin oman panoksen arvioiminen suhteessa kokonaispanokseen on yhteisartikkeleissa suhteellisen vaikeaa. Koska aidot ja toimivat tutkimusryhmät ovat Suomen tutkimuksen laajemmalle kansainvälistymiselle ja tulevalle kehitykselle pikemminkin välttämättömyys kuin kuriositeetti, on yhteisartikkeleita pidettävä luontevana osana maantieteellisen tutkimuksen kehityskaarta. Mikko Weckrothin oma panos on kiistatta riittävä ja hänen panoksensa vahvuus tuli selkeästi esille väitöstilaisuudessa. Weckroth puolusti työtään erittäin hyvin. Hän osoitti ymmärtävänsä teoreettisen perustan syvällisesti ja hallitsevansa työssä sovelletun metodologian hyvin.

a. Tampereen yliopisto, markku.sotara@uta.fi

Weckroth perustelee metodologiset valintansa tutkimuksen tavoitteella lisätä ymmärrystä hyvinvoinnin ja kehityksen yhteisvaihtelusta erilaisten hyvinvointi- ja kehittyneisyysmittareiden avulla. Tässä hän onnistuu mainiosti. Weckroth kuvaa tutkimusprosessin ja sen eri vaiheet riittävän tarkasti, mikä mahdollistaa reliabilititeetin ja valididiteetin arvioinnin, vaikka erillistä pohdintaa ei yhteenvetoluvussa näiltä osin varsinaisesti olekaan. Mikko Weckroth on ollut hyvin tietoinen tekemiensä valintojen, metodologiansa ja aineistonsa laadun tarjoamista mahdollisuuksista ja rajoitteista.

Tutkimus hyödyntää useiden tieteenalojen käsitteistöä ja lähestymistapoja. Lievästä käsitteellisestä huokoisuudesta huolimatta se ei sorru monen tieteidenvälisen työn tavoin eklektiivisyyden ansaan. Teoreettisen viitekehysten rakentamisessa Weckroth tosin sortuu joiltain osin käsitteelliseen huojuutaan. Weckroth tuo lukijan eteen joitain toisiaan lähellä olevia käsitteitä kykenemättä kaikilta osin osoittamaan niiden semanttista itsenäisyyttä tai merkitystä tutkimuksen toteuttamisessa. Tämä ei kuitenkaan vaikuta tutkimustuloksiin vaan irrallisiksi jäävät näkökulmat haihtuvat kuin itsestään taustalle. Weckroth osoittaa tuntevansa kirjallisuuden ja avainkäsitteet.

Weckrothin rakentama käsitteellinen viitekehys, metodologiset valinnat ja empiirinen aineisto muodostavat hyvän kokonaisuuden. Hänen tapansa käyttää analyysipatteristoa toimii hyvin tutkimusongelman ratkaisemisessa. Aineisto on tutkimuksen tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Artikkelit muodostavat hyvän kokonaisuuden; jokainen artikkeli on hyvin jäsentynyt osoitus tutkijan kyvystä tuottaa uutta tietoa. Jokaista artikkelia itsessään voi pitää hyvänä kontribuutiona.

Yhteenvetona totean, että Mikko Weckrothin työ nostaa mainiolla tavalla koetun hyvinvoinnin taloudellisen kehityksen rinnalle ja täydentää näin aluekehittämisen ja –kehityksen tutkimusta. Kokonaisuutena tutkimus jäsentää hyvin erittäin monisyistä kenttää ja luo uskottavan kuvan niin monesti tutkimuksessa katveeseen jäävästä hyvinvoinnin ja talouden välisestä jännitteestä.

Tutkimus muodostaa hyvän kokonaisuuden, jossa esitetyt tutkimustulokset ovat uskottavia ja perusteellisen analyysin tuotoksia. Empiirinen aineisto, metodologia ja tutkimusprosessi ovat tutkimuksen tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja – joskin empiiriset tulokset olisi voinut palauttaa astetta syvemmin takaisin teoriaan.

Tutkimus täyttää kiistatta väitöskirjalle asetetun vaatimuksen uuden tiedon tuottamisesta. Mikko Weckrothin tutkimus on vankka näyttö tutkimusosaamisesta. Se on teoreettisesti juurtunut, käsitteellisesti riittävän tarkka ja metodisesti vahva kokonaisuus. Joistain edellä esittämistäni pienehköistä kriittisistä huomioista huolimatta katson, että Mikko Weckrothin tutkimuksella on riittävä tieteellinen uutuusarvo, ja että se on toteutettu ja dokumentoitu tieteellisten kriteerien mukaisesti.